

PREZYDENT MIASTA KRAKOWA

OR-03.0003.1495.2019

Kraków, 24 GRU. 2019

Pan
Łukasz Gibała
Radny Miasta Krakowa

W odpowiedzi na Pana interpelację w sprawie kontroli nad dzikimi zwierzętami na terenie Gminy Miejskiej Kraków, przekazaną przez Pana Dominika Jaśkowca, Przewodniczącego Rady Miasta Krakowa 13 grudnia 2019 r., uprzejmie informuję, że problem penetracji przez dziki i inne gatunki zwierząt łownych terenów zamieszkałych w mieście oraz terenów zieleni jest aktualnie jednym z najważniejszych i najtrudniejszych zagadnień, przed jakim stoi Polski Związek Łowiecki oraz gminy, na terenie których problem ten występuje. Najwięcej przypadków sytuacji konfliktowych, mogących powodować zagrożenie zarówno dla ludzi jak i dla zwierząt powodują gatunki zwierząt łownych – przede wszystkim: dzik, sarna i lis. Jak wskazuje liczba zgłoszeń interwencyjnych, które trafiają zarówno do Wydziału Kształtowania Środowiska UMK, jak również do działającego na jego zlecenie pogotowia ds. zwierząt łownych – gatunkiem, który aktualnie powoduje najwięcej problemów jest dzik.

Na podstawie informacji zawartych w rocznych planach łowieckich, które są sporządzane przez koła łowieckie i muszą być opiniowane przez starostę – czyli w przypadku Krakowa przez Prezydenta Miasta Krakowa – przewidywana liczba dzików przypadająca na dzień poprzedzający rozpoczęcie okresu polowań przekracza 200 sztuk. Jednak ze względu na wzrastającą od kilku lat liczbę zdarzeń z udziałem tych zwierząt należy przyjąć, iż populacja dzika w Krakowie jest znacznie większa. W związku z tym w swoich opiniach do planów łowieckich na rok gospodarczy 2019/2020 zaleciłem zintensyfikowanie ich odstrzału. Dodatkowo Prezydent Miasta Krakowa, wypełniając kompetencje starosty, działając w oparciu o przepisy ustawy z dnia 13 października 1995 r. *Prawo łowieckie* (tekst jednolity: Dz. U. z 2018 r., poz. 2033 z późn. zm.), wydaje decyzje administracyjne na odstrzał redukcyjny dzików na terenie Krakowa.

W celu ograniczenia ilości łatwo dostępnego pokarmu dla dzików w postaci zasiewów przede wszystkim kukurydzy na terenie miasta zwrócono się do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Warszawie - Departamentu Ewidencji Producentów i Rejestracji Zwierząt o udostępnienie bazy danych rolników uprawiających to zboże. Prezydent Miasta Krakowa nie może nakazać rolnikom odstąpienia od uprawy kukurydzy, ale planowane jest wystosowanie do rolników pisma wskazującego na negatywne skutki tych upraw w postaci lawinowego wzrostu populacji dzików, co skutkuje wzrostem liczby szkód w uprawach i płodach rolnych oraz większą liczbą sytuacji potencjalnie ryzykownych z udziałem zwierząt.

W 2018 r. zapoczątkowano także działania zmierzające do oznakowania tablicami ostrzegawczymi i informacyjnymi miejsc, w których dochodzi do sytuacji potencjalnie ryzykownych z udziałem dziko żyjących zwierząt na terenie Krakowa. Celem takiego działania jest ostrzeżenie o możliwości spotkania dzikich zwierząt na terenach zurbanizowanych oraz przekazanie społeczeństwu wiedzy, jak zachować się w sytuacji spotkania z dzikimi zwierzętami, dlaczego nie należy dokarmiać tych zwierząt w sposób niekontrolowany i gdzie zwrócić się o pomoc w przypadku incydentów z udziałem dzikich zwierząt. Na terenie Krakowa oznakowano ponad 100 lokalizacji. Dotyczy to zarówno miejsc wzmożonego pojawiania się dzików i szkód przez nie powodowanych, jak również miejsc dokarmiania dzikich zwierząt (w szczególności ptaków) przez mieszkańców miasta. Często incydenty związane z dzikami i innymi zwierzętami wolno żyjącymi pozostają w ścisłym związku z niekontrolowanym - umyślnym bądź nie - dokarmianiem zwierząt w miejscach z zielenią wysoką (parkach, skwerach, nieużytkach itp.) poprzez wysypywanie odpadków spożywczych i zboża. Ważną rolę w przeciwdziałaniu wzrostowi liczby sytuacji potencjalnie ryzykownych związanych z dzikimi zwierzętami w mieście ma zatem edukacja społeczeństwa.

Oprócz akcji związanej z ustawianiem tablic ostrzegawczych i informacyjnych w bieżącym roku uruchomiono kampanię na rzecz zwierząt pn. „Przybijże łapę”. W ramach kampanii funkcjonuje ogólnodostępna strona internetowa (<http://zielenwkrakowie.pl/>), z której można pobrać m.in. materiały edukacyjnych dla dzieci oraz ulotki informacyjne dotyczące:

- zasad dokarmiania dzikich zwierząt na terenie Krakowa;
- zasad zachowania się w przypadku napotkania dzikich zwierząt na terenie Krakowa;
- problematyki występowania szczurów na terenie miasta wraz z zasadami postępowania przeciwdziałającymi temu zjawisku.

Ponadto w Bus Tv (MPK Kraków) zostały wyemitowane filmy dotyczące ww. kampanii. Jeden z nich dotyczy tematyki związanej z dzikimi zwierzętami w mieście oraz zasadami zachowania podczas spotkania z nimi oraz gdzie szukać pomocy w przypadku takiego spotkania. Filmy są również dostępne online, na stronie internetowej kampanii.

W bieżącym roku na zlecenie Wydziału Kształtowania Środowiska UMK opracowano mapę łączności ekologicznej – z uwzględnieniem wartości faunistycznych, która dzięki analizie tras migracji zwierząt posłuży m.in. do znalezienia rozwiązań prowadzących do ograniczenia liczby sytuacji potencjalnie ryzykownych z udziałem dzikich zwierząt w Krakowie. Będzie ona miała także zastosowanie w pracach planistycznych zmierzających do ochrony i odpowiedniego ukierunkowania migracji zwierząt w mieście.

W związku z faktem, iż Kraków w całości pokryty jest obwodami łowieckimi, a zgodnie z regulacjami ustawy *Prawo łowieckie* gospodarka łowiecka prowadzona jest w obwodach łowieckich przez dzierżawców lub zarządców tych obwodów – tzn. w przypadku Krakowa, przez koła łowieckie zrzeszone w Polskim Związku Łowieckim (PZŁ), rozmowy dotyczące rozwiązania trudnej sytuacji z dzikami na terenie miasta w pierwszej kolejności prowadzone są z przedstawicielami tej organizacji. W spotkaniach roboczych dotyczących dzików na terenie Krakowa oprócz przedstawicieli Wydziału Kształtowania Środowiska i Wydziału Zarządzania Kryzysowego UMK oraz PZŁ brali także udział przedstawiciele służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo w mieście (straż miejska, policja, straż pożarna), przedstawiciele pogotowia ds. zwierząt łownych oraz lekarz weterynarii (specjalista z zakresu zwierząt nieudomowionych i egzotycznych). Podczas spotkań rozważano różne możliwości rozwiązania problemów powodowanych przez dziki w Krakowie, m.in. użycie środków farmakologicznych powodujących bezpłodność u zwierząt, użycie odstraszających środków chemicznych, odłów dzików i ich wywiezienie poza teren miasta.

Intensywna zabudowa mieszkaniowa utrudnia wykonanie odstrzałów redukcyjnych dzika na terenie Krakowa. Trudności techniczne związane z podaniem środków farmakologicznych, np. za pośrednictwem broni pneumatycznej (trudność przebicia grubych powłok skórnych u dzika) oraz ograniczone czasowo działanie środków antykoncepcyjnych uniemożliwia zastosowanie takiego rozwiązania. Podanie tych środków w karmie - abstrahując od kwestii prawnych, które mogą uniemożliwić takie działanie - nie jest wskazane ze względu na brak selektywności takiego rozwiązania (zachodzi poważne ryzyko pobrania pokarmu przez inne gatunki dzikich zwierząt, w tym gatunki objęte ochroną prawną).

Bazując na doświadczeniach innych miast w Polsce – np. Warszawy, należy stwierdzić, iż odłów dzików, jako rozwiązanie podstawowe zmierzające do zmniejszenia liczebności populacji dzika jest dalece niewystarczający. Zważywszy na fakt, iż do odłowni wchodzi najczęściej osobniki młode, a dużo rzadziej udaje się odłowić dojrzałe i doświadczone zwierzęta (odłyce i lochy), metodę tą można uznać za dodatkową, ale nie powinna ona stanowić rozwiązania podstawowego służącego ograniczeniu populacji tych zwierząt. Duże wątpliwości budzą wysokie koszty prowadzenia odłowu dzików (zakup i montaż odłowni, stały dozór, koszty transportu zwierząt) w stosunku do niezadowalającej skuteczności takiego działania.

Ze względu na stale rozprzestrzeniającą się na terenie Polski chorobę afrykańskiego pomoru świń - ASF - (ostatnio stwierdzony przypadek w Wielkopolsce, dotychczas wolnej od zakażenia) rozwiązanie polegające na odłowie wraz z przemieszczeniem zwierząt może w każdej chwili zostać uniemożliwione poprzez wprowadzenie przez agendy rządowe zakazu relokacji dzików w związku z tą groźną chorobą. Bezkrwawe ograniczanie uciążliwości dzików może zatem być i jest wykorzystywane m.in. przez pogotowie ds. zwierząt łownych tylko w ograniczonym zakresie. Odłowy dzikich zwierząt i ich relokacja odbywają się w Krakowie, ale jedynie w przypadku bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia ludzi przez dzikie zwierzęta i dotyczą przede wszystkim takich gatunków jak: lisy (odłowy w pułapki żywołowne i przewiezienie poza teren miasta), dziki, sarny, jelenie i łosie (czasowe usypianie zwierząt i ich przemieszczenie poza teren Krakowa). Nie są to jednak działania skutecznie redukujące populację zwierzęt w Krakowie.

Stosowanie ogrodzeń elektrycznych do zabezpieczania terenów przed ingerencją dzików jest skuteczne, ale w szczególności w przypadku upraw rolnych w terenach pozbawionych zwartej zabudowy. Jak wynika z analizy interwencji realizowanych przez pogotowie ds. zwierząt łownych, dziki napotykające takie ogrodzenie na terenie Krakowa nie wchodzi na wygradzony teren, ale idąc wzdłuż niego przenoszą się na inne dostępne miejsca żerowiskowe i tam czynią szkody. Ogrodzenie elektryczne zastosowane na terenach miejskich nie jest rozwiązaniem idealnym i nie wpływa na ograniczenie populacji tych zwierząt w mieście, a tylko doraźnie ogranicza problem szkód powodowanych przez dziki w miejscach wygradzonych - powodując tym samym relokację problemu, a nie jego eliminację.

Mimo prowadzenia koszenia terenów zieleni i nieużytków w Krakowie przez Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie – np. koszenia łąk Nowohuckich realizowanego w ramach zabiegów ochronnych w obszarze Natura 2000 – nie doszło do zmniejszenia liczby incydentów z dzikami na terenie Nowej Huty. Ślady ich działalności (buchtowania) obserwowane były nawet w ścisłym centrum Nowej Huty – np. w odległości zaledwie 150 m od placu Centralnego im. Ronalda Reagana, pomimo regularnego wykaszania tego terenu. Mimo faktu, iż koszeniami objętych jest wiele innych terenów w Krakowie, to jednak przy dominującym udziale własności prywatnych i braku możliwości prawnych objęcia koszeniami tych terenów, zabieg ten może mieć jedynie ograniczony wpływ na zachowania dzików w Krakowie. Należy mieć również na uwadze konieczność zachowania wartości przyrodniczych terenów niezabudowanych i nieużytków na terenie miasta oraz tendencję zmierzającą do wykonywania zabiegów związanych z pielęgnacją zieleni w mieście zgodnie z zasadami ekologii, w związku z czym nie jest wskazane usuwanie krzewów i prowadzenie koszeń nieużytków miejskich. Wiele terenów stanowiących tzw. nieużytki posiada wysokie walory przyrodnicze i stanowi środowisko życia dla wielu gatunków roślin i zwierząt – w tym również gatunków chronionych.

W odniesieniu do ingerencji dzików na tereny składowania tzw. bioodpadów, należy zauważyć, iż sposób ich przechowywania i odbioru na terenie Gminy Miejskiej Kraków jest uregulowany w uchwale nr III/35/18 Rady Miasta Krakowa z dnia 19 grudnia 2018 r. w sprawie *Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Miejskiej Kraków*. Zgodnie z tym dokumentem odpady ulegające biodegradacji – tzw. bioodpady, w zależności od ich wytwórcy, zbierane są do szczelnych pojemników typu „beczka”, nie większych niż 0,12 m³ (stołówki, przedszkola, hotele itp.) oraz przy selektywnej zbiórce odpadów - do pojemników koloru brązowego oznaczonych napisem „Bio”, o pojemnościach: 0,06 m³ (dla zabudowy jednorodzinnej oraz letniskowej) oraz 0,12 m³ i 0,24 m³ (dla pozostałych rodzajów nieruchomości). Dopuszczone jest także zbieranie i przechowywanie bioodpadów w workach koloru brązowego oznaczonych napisem „Bio”, o pojemności 0,12 m³. W związku ze znowelizowaną ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1579), Gmina Miejska Kraków zobowiązana będzie do dostosowania regulacji do nowych przepisów. Jedną ze zmian będzie obligatoryjne selektywne zbieranie odpadów komunalnych. Aktualnie Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania Sp. z o.o. prowadzi analizy organizacyjne, prawne oraz finansowe pod kątem ww. nowelizacji. Przedmiotem analizy będzie także kwestia obligatoryjności wprowadzenia plastikowych pojemników na bioodpady w zabudowie jednorodzinnej na osiedlach, gdzie występuje problem dzików.

Mimo wielu wątpliwości, zarówno dotyczących używania broni palnej w mieście, jak i etycznych, związanych z uśmiercaniem dzikich zwierząt, specjaliści jednoznacznie wskazują odstrzał jako metodę właściwą do odpowiedniej regulacji populacji zwierząt łownych. W naturalnych warunkach dziki i inne zwierzęta zaliczane do łownych posiadają naturalnych wrogów (np. wilki). Z powodów obiektywnych na terenach silnie zurbanizowanych nie ma naturalnych drapieżców, a duża dostępność bazy żerowej powoduje bardzo szybki wzrost liczebności populacji zwierząt roślinożernych. W związku z tym ingerowanie w populacje zwierząt przez człowieka wydaje się być koniecznością – zastępuje on naturalnych wrogów roślinożerców. Dzięki prowadzeniu odstrzału (polowaniom, odstrzałom sanitarnym lub redukcyjnym) populacje zwierząt są kontrolowane, a ich liczebność utrzymywana na poziomie minimalizującym szkody i zagrożenie dla człowieka. Znajduje to także potwierdzenie w regulacjach ustawy *Prawo łowieckie*.

Prezydent Miasta Krakowa, w ramach posiadanych kompetencji dokłada wszelkich starań, aby wszystkie działania podejmowane w Krakowie w celu ograniczenia uciążliwości dzików były prowadzone w sposób humanitarny, a przede wszystkim w zgodzie z przepisami wynikającymi zwłaszcza z ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r., poz. 122 z późn. zm.) i ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity: Dz. U. z 2018 r., poz. 1614 z późn. zm.). Biorąc pod uwagę omówione powyżej uwarunkowania, a także stałą współpracę i wsparcie merytoryczne ze strony specjalistów (m.in. lekarzy weterynarii, Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie, Instytutu Ochrony Przyrody PAN w Krakowie, ZO PZŁ w Krakowie) aktualnie nie ma konieczności powoływania zespołu zadaniowego ds. dzikich zwierząt w mieście.

PREZYDENT MIASTA KRAKOWA

Jacek Majchrowski

Otrzymują:

1. Adresat
2. Wydział Kształtowania Środowiska
3. Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania Sp. z o.o.
4. Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie
5. Biuletyn Informacji Publicznej
6. Aa